

ОИЛА ЖАСМИЯТ

ВА

15

сон

12 - 18

апрел

2000 йил

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни - 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Софлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Ўлкамизда баҳор сурори...

ҚУДРАТ БИРЛИКДАДИР

Миллӣ мағкура масалаларига бағишлиган йигилища Президентимиз Ислом Каримов миллӣ мағкурамиз юрт тинчлиги, Ватан равнақи, ҳақ манфати йўлида хизмат килиши лозимлигини алоҳида таъкидлаб ўтилар. Ҳақиқатан юрти тараққий этишида аввал иқтисоди асослар кўзга ташланса-да, маънавий-маърифий соҳаларда амалга оширилаётган ўзгаришлар ҳал этувчи рол ўйнайди.

Хамият ривожланиши учун энг аввал унинг сиёсий, ҳуқуқий негизлари белгилаб берилади ва шу негизларга асосланган ҳолда ондага оширилади.

Миллӣ мустақиллик, озодлик йўли, эркин ҳаёт куриш онслинча амалга оширади. Бу йўлда қарама-қаршиликларни ёнгиз талаф этилади. Олга қадам кўйиш, тараққиёт йўлига чиқуб олиша тўғаноқ, бўладиган эскичи карашлар, одамлар онидаги мутеълиқ ва қуллик асоратларини, турил гиддиятлар, душманликларни ёнгиз бориши керак бўлади.

Президентимиз "Фояғ қарши фақат ғоя, фикрга қарши фақат фикр, жаҳолатга қарши ғақириф билан баҳсга кира олиш мумкин", -деганларида бизни миллӣ мағкурамизни оширишни алоҳида таъкидлар. Бизнинг миллӣ мағкурамиз халиқимизнинг азалий анъанасига, тили ва динига, руҳиятига, миллӣ қадриятимизга асосланади. Шундай экан бу мағкуранинг асосида озод ва обод. Ватан ва унинг равнақи туриби. Юртимизнинг порлоқ келажаги эса сизиз бизга болгидир.

Тарих таҳрибасидан маълумки, бирор ҳалқ ни мутеълиши учун уни фикрлашдан маҳрум қўладилар, у ҳалқ ўзга мағкура асосида фаолият кўрсатишга мажбур этилади. Аллоҳга шукрим, биз истиқлолдан сўнг фикрлаш ҳуқуқига эга бўлдик ва энди ушбу фикрлар мажмусини бир оқимга, бир максадга йўналтираса биздан баҳти кимса бўлмагай. Бунинг учун одамлар онидаги мағкуравий химоя воситаси - мағкуравий иммунитет хосил қилиш керак. Айниқса, маънавий маърифий тарғибот-ташвиқот ишларимизда реал натижани кўзлаб, жумладан ёшлар тарбиясида ўта зираклик билан ёндошишимиз лозим. Шу ўринда кувонч билан кейинги йилларда амалга оширилаётган байзи ишларни кайд этмоқчиман. Мактабларда биринчи соат юрт маддияси билан бошланади. Барча ўқувчининг кўтаринки руҳда жўр бўлиб маддияни ижро этаётгандаги холатини кузантсангиз беихтиёри шу кунларга етказганига

БУГУННИНГ ГАПИ

СОҒЛОМ ОИЛА- СОҒЛОМ АВЛОД НЕГИЗИ

Бизнинг жамиятимизда оила давлат сиёсати даражасига кўтарилиш экан, демак янги давр ҳар бир оила зиммасига ахиллик, меҳрибонлик, болапарварлик, фарзандларни ҳар жиҳатдан етук килиб тарбиялаш вазифасини ҳам юклайди!

Бола асосий тарбияни оиласдан олади. Оила аъзоларини бирбирларига ўзаро муносабатлари бола феълу-атворининг шаклинишида муҳим ўрин тутади. Шундайдекан, оиласда соғлом муҳитни ҳарор топтиришида аёл - онанинг ҳушёрги зарур. Ҳушодоб, ширинсуз, сиyrати гўзал аёл оила мустахкамлиги ва фарзанд тарбиясига муносаби хисса кўша олади. Демак, маънавий баркамол аёл соглом авлодни яратишга, кучли миллатни оёқка

ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚЎМИТАЛАРИ ФАОЛИЯТИДАН

турғазишига қодир. Билимдон ва уддабурро аёл бор ўйда тинчлигу хотиржамлиқ, бундай оиласда фарзандлар соглом, кўркам ва зийрак бўлади. Бу каби оиласлар эса жамиятнинг таянчидир. Жамияти оиласлар кўргонини мустахкамлаш, ёш авлод тарбиясини такомиллаштириш қўмитамиз фаолиятининг мазмун-моҳиятини ташкил этади.

Махсус дастурларга кўра республикада кўпгина ишлар амалга оширилаётган. Оилавий муаммоларни аксарияти ижобий очим топмоқда. Маҳаллалар ҳамда чекка қишлоқларда яшовчи аёллар ўтрасида ўтказилётган сухбат ва мулокотлар оиласлардаги нокулай шарт-шароитларни тартибига солицида, оила иклимини мўтадиллаштириша кўн келияти. Эндилида қишлоқ аёллари янги давр болаларни тарбиялаш ўта масъулиятни юмуш экани, бу учун оналарнинг ўзлари ҳам анча-мунча билимдон бўлишлари кераклигини англаб этишимоқда. Ахир кўлига бирор марта китоб ушламаган, ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билмайдиган аёл бугунги кун даражасида фикрлай оладими? Йўл. Фикри колоқ аёл қандай килиб фарзанд тарбиялайди? Анчайин пухта, тийрак ва доно болакайларимиз ёртанинг кунимизнинг ёғалиридир. Улар жамиятнинг келажигини барпо этишади. Демак, шуларнинг тарбияси ҳамма нарсадан муҳимроқ вазифа саналади!

"Фарзанд - никол, ота-она эса боғбон" дейди ҳалқимиз. Николни яхши парваришилардан боғбон, у дарахтга айланганида соясидан баҳрамон бўлди. Ўгил-қизларининг ақли расо, қомати тик, илиги тўла бўлиши уларнинг саломатлиги билан боғлик. Қиз ёки ўйлай айни ўсмирик ёшида нимжон, камдармон бўлса, у оила курганидан сўнг кўпгина муаммоларга дуч келиши аниқ. Айниқса қиз боланинг жисман соғлом бўлиши жуда зарур. Негаки, қиз бола бўлғуси она, у келгусида соғлом насллар бериши зарур! Ўзининг жисман камолга етказмаган, маънан қашшок, фикри саёз қиз яхши оила бекаси, яхши она бўлмаслиги мумкин. Шундайдекан, қизларни турмушга тайёрлаш масаласига янада жиддийроқ ётибор бермогимиз шарт. Мактабларда ибратли оиласлар эгалари, руҳшунослар, малакали шифокорлар ва ҳуқуқшунослар иштирокида балоғат ёшидаги қизлар билан жонли мулокотлар ўтказиб бориши фойдалидир. Бугунги қизларимиз рўзгор юритиш сирлари, келинлик бурчлари, оналинг вазифалари ва мумалала одобинигина эмас, балки, чекиш, ичиш, қон-кариндошлар ўтасидаги никоҳлар насл саломатлигига путур етказиши мумкинлигини ҳам билишлари зарур. Бу борада жойлардаги хотин-қизлар қўмиталари маҳалла фарзандлари билан ҳамжиҳатликада иш юритишлари фойдадан холи бўлмайди.

Кайнона-келин муносабатларининг ёмонлашуви бутун бир оила ҳаётини издан чиқаради. Бу хунук ҳолатдан ким фойда кўрадио, ким зиёд кўради? Албатта шу оиласнинг ўзи! Демак, қайнона чукур мuloҳаза қилиши, оила тинчлигини саклаши керак экан. Келин ҳам ҳуշодоб бўлса, қайнонанинг кўнглига йўл топса ўн устига аъло нур! Ахир, ахил оиласда ўсиб-унган фарзандлар баобод, ҳушмуомала бўлишиади. Соғлом авлоднинг дунёга Келишида оила муҳитининг соғломлиги муҳим аҳамияти қасб этади. Бугунги аёл атрофдаги воеқаларга тийрак нигоҳ билан бокса, фикр оламини бойитиб, мушоҳада қилишига одатланса, у шубҳасиз янги давр кишиларини камолга етказади, авлод соғломлигига ўз улушкини кўшган бўлади. Зоро, умуминсоний ва миллӣ қадриятларимизнинг барча оиласларда қарор топишига, фарзандларимиз феълия юксак ахлоқий сифатларнинг сингиб боришига ёришайлик.

Насиба СОЛИХҲЎЖАЕВА,
Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси
бўлим мудири

Хамдам ТЎЙЧИЕВ

СПОРТ - СОГЛОМ ВУЖУД ВА РУХ ПОЙДЕВОРИ

Бола аввало оиласда, айниқса, мактаб ёшынча бўлган даврда шакланиб улгурди. Ўзининг дунъ қарашига эга бўлади. Кизиқсан соҳасига бўлган истеъоди айнан шу вақтда кузга ташланади.

Биз "Юнособод" теннис спорт мажмуда бўлганимизда бунга яна бир бор ишонч ҳосил килдик. Спортнинг таэквандо турнир бўйича бош тренер Дониёр Йўлдошев билан сувхатлашидик.

- Хозир таэквандо бўйича ўтказаётган машгулотимизга бўлган 17 ёшчага бўлган 30 дан ортиқ бола қатнашашти. Уларнинг кўпчилиги илк бор келишганида анча нимжон эди. Улар бу ерда нафасат хисмонан, балки маънавий жиҳатдан ҳам чиниқиб бордилар. Бундай машгулотга қатнашашётган болаларнинг вакти бехудага сарфланмайди. Истайдими ўйми, вақтни текашга, машгулотларга қатнашиша улгуршилари керак бўлади. Гурӯҳимда бир бола бор. Бир кўли тирсагидан йўқ. Очиги аввал унга ачинчидими, гурухга олишга иккисандим. Лекин унинг кўзларидаги қатъиятни кўриб, фикримдан кайтдим. У тез орада сезиларни мудафакиятларга ёршиди. Ҳатто ҳозир у билан кут синашга хайсиб ҳам колишди. У келгусида қайси қасбни танламасин, ўзига, ҳаёта бўлган ишончи билан кийналмай яшашига ишонаман. Бир оиласдан бир нечта ака-укалар бирга қатнайдилар. Ҳатто еттига бола қатнашашётган оиласалар ҳам бор.

Дониёржоннинг сўзларидаги ҳақиқат бор эди. Ҳаётда иродасиз инсоннинг ўз йўлини топши қийин бўлади. Улар таъсирчан бўлиб, турли оқимларга кўшилиб колишишга ҳам мумкин. Олдига бир эзгу ниятини кўйиган киши албатта максадига етади. Шахримиздаги 240-урта мактабнинг 4-синфида ўқиётган Диля Саидхўжаева аллақачон ҳаётда мақсадини белгилаб олиб шунга интилиб яшашти. Кизалокнинг тренери Ю.Г. Лубянцевнинг айтишича, Диля ўзининг спортдаги ютуклари билан тенгдошлидан олдинга ўтиб кетиди.

- Мен ҳар куни соат 12 дан кеч 7 ларга қадар машгулотга қатнашаман. Мактабга ҳам улгурман. Қатнаша олмаган дарсларимни эса, ўйда мустақил тайёрлайман. Бўш вақтим умуман йўқ.

Айтгични, келгусида ким бўлмоқчисан?

- Мен ўзимга сўз берганман. Иорда опамдек албатта жаҳон чемпиони бўламан.

Ўсмир ва қизларимиз АҚШда ўтказилган жаҳон чемпионатидаги тўккис ва ўн бешинч ўриннларни згаллаб туришибди. Келгусида эса бу кўрсаткичларни ортда колдиргувчи соглом ва кучли авлодларимиз етишиб чишиларига умид қиласми.

БАСИРА

ҚИЗ БОЛА СОГЛОМ БЎЛИБ ВОЯГА ЕТСИН

Сұхбатдошим пойтахтимиздаги 32-оиласий поликлиниканинг 1-тоифали акушер-гинекологи Арофат Жалилова.

- Арофат Рашидовна, балогат ёшига етмаган қизларни оиласий хаётга тайёрлашнинг аҳамияти ҳақида гапириб берсансанги...

- Кейинги йилларда қизларнинг балогат ёшига тез етилиши кузатилмоқда. Улар 12-14 ўнда хайз кўра бошшашди. Лекин бу жараён киз бола балоғатга етди, деган гап эмас. Бизнинг поликлиникамиз талабалар шахарчасида жойлашганини боис, мактаб ёшидаги ўкувчилар, талаба қизлар, янги турмуш курган ўн оиласалар билан кўп мулокотда бўламиш. Балогат ёшида организмада юз берадиган

ўзгаришлар, саломатликнинг инсон хаётида туғтан ўнни ҳақида тўғри тушунча берашиб интилизади.

Кўпчилик қизлар ўзларидаги кечачётган касалликларга бефарқ қарашади...

- Қизларнинг тиббий гигиенадан беҳабарликлари ёмон оқибатларга олиб келади. Онинг ўз фарзандига ётибор бермаслиги, соглигига бефарқ қараши қизларнинг ангине, ревматизм касалликларни ёкда юриб ўтказиб юборишга сабаб бўлади. Бунинг натижасида эса уларда юрак пороги хасталиги касаллиги пайдо бўлиши мумкин. Бу эса бошқа касалликларни пайдо бўлишига олиб келади.

Ёш турмуш куришнинг зарарли оқибатлари ҳақида нима дейсиз?

- Қизларнинг балогат ёшига етмай турмуш куришнинг зарари кўп. Уларда гармонал функциялар кам ривожланган бўлади. Бундай қизларда ҳомиладорлик вақтида экстрагенитал касалликлар кўп учрайди. Бошкоронгилик оғир кечиб ҳомиладорликнинг иккичи даврида қон босимининг ошиши, юз шиши пайдо бўлиши кузатилади. Мъалумотларга қараганда, турмуш фожили тургалишни балогат ёшига етмай турмушга чиқкан қизларда кўп учрайди.

Бунда кўпроқ кимни айбдор деб хисоблашсиз?..

- Биласизми, кўпичча ота-оналарнинг фарзандлар тақдирига бефарқ қараши натижасида мана шундай вазиятларга дуч келамиз. Бундан бир

нече йиллар бурун ҳомиладорликнинг иккичи даври пайтида оёқ шишиб кетиши (гестознинг оғир формаси) ва сийдикда оқисил моддасининг ошиб кетиши натижасида қасалланган ҳомиладор аёлни оғир ахволда олиб келишганди. Маънум бўлишича, бемор турмушда эрта берилган. Унда ҳомиладорликнинг биринчидаври қаттик бошкоронгулик билан ўтган. Иккичи даврда бемор гестоз билан оғргиб. Шифокорларнинг шунча уринишлари қарамай, ҳомиладор аёлнинг қариндошлари унинг қасалхонага ётиб даволиниша қаттик қаршилик курсатишган. Оқибатда бемор тургужонага қаттик эпилеп касали билан келган. Бунда беморнинг оғиздан кўпик чиқиб безгиз туғандек қаттиқ тирок холати рўй беради. Кўпичча бу жараённинг охирин инфракт, инсульт ёки бошқа асоратлар туфайли йўлдошнинг ўқтидан олдин кўчиб тушуни оқибатида ҳомиладор аёда қон кетиши холати юз беради. Ўшанда аёлнинг ҳам, болнинг ҳам хәётини саклаб қолиш имкони бўлмаганди.

Балогатга етмаган қизларда ҳам камқонлик касаллiği учраётимиз?

- Таассуфки, бундай холатлар ҳам учрайди. Бундай беморлар қон куиши интигуларидан даволаниши мумкин.

Бу касаллик қизларда қандай пайдо бўлади?..

- Биринчидан, кўп қизлар қадди-комматларининг бузилишидан кўркиб, очнахор юришади. Бу эса ўз-ўзидан организмда камқонлик пайдо бўлишига олиб келади. Кейинчалик улар турмуш куришнанда эса бу жараён янада авж олади. Ёки организмдада хлорид кислотанинг етишмаслиги, коловерса, ошқозон безларининг нормал ишамаслиги оқибатида ҳам қизларда камонлик касаллиги вужудга келиши мумкин.

**Бу касалликларнинг оқибати ҳақида гапирансанги...
-**

- Биринчидан, навбатда, камқон бола туғилади. Бундай онадан камқон бола туғилади. Бундай оиласаларни ўргаништаган бола шикастланиб (гипаксис касаллигига учрайди) димикби қолади.

У кейинчалик умброд ногирон бўлиб ҳам мумкин. Вояга етайдан ҳар бир қизга соглигни асраб-авайлаш зарурлигини ота-оналар тушунтириб бориша, ўз вақтида фарзанди тақдири учун кайгуришса фойдаланади. Фаридда ТОХИРОВА

Аъло мамлакатнинг аъло фарзанди, Билиб қўйки, сени Ватан кутади...

ТАШВИШИНГИЗГА ШЕРИКМИЗ

Тириклилар деганларининг ўзига хос кувончу ташвишлари бор. Сиз азиз муштариликпомизга ҳар қандай ҳолатда ҳам ҳамдурду ҳамкор бўлишини ўзимиз учун шараф ва масъуллик деб биламиз. X. Очиловга таҳрияга йўйлашган ўз шикоти ҳаттида турмуш ўртоги K. Очиловнинг Зангига тумани ИИБ паспорти бўлинмаси бошлиги томонидан рўйхатдан ўтказилмаётганлиги хакида ўзганди. Ўзбекистон Республикаси паспорти тизимишамалга ошириш тартиби хакида Низом" таалабларига биноан фуқаролар турар жойларини ўзгартирган тақдирида, доимий рўйхатдан ўтишларни унун мукаддам яшаган жойлари бўйича ҳарбий хисоб ва Ички ишлар идорасидан доимий рўйхатдан чишишлари шарт. 1978 йилда туғилган Очилов Камолиддин Темирович Кашқадарё вилояти, Чирокчи тумани мудофаа ишлари бўлимида ҳарбий хисоб ҳамда доимий рўйхатдан чиқиб келиши шартлиги тўғрисида тушунтирилиб, ёзма тарз-

да жавоб берилган.

Навоий вилоят хотин-қизлар кўмитаси раиси L. Юрикованинг хабар беришича, Нурота туманининг Жарма қишлоғига истиқомат килувчи Жўраева Марҳаба ва бу Жўраева Дилнавозларнинг шикоти ҳаттида Чирокчи қишлоқ фуқаролар йигини раиси T. Омонов ва туман хотин-қизлар кўмитаси раиси Ш. Хусеновлар томонидан ўрганилган. Марҳаба ва Дилнавоз Жўраевалар тугма кўзи охиж ногирон эканликлари сабабли уларга нафака белгиланган. Шунингдек, уларнинг тўрт нафар фарзандларига ҳам 16 ўнга тўлгучна нафака белгиланган. Туман Қизил ярим ой жамияти, туман "Наврўз" жамгармалари томонидан озиқ-овқат, кийим-кечаклар берилган, ўндан ташкари туман ҳокимлиги томонидан бу оила учун томорқа ажратилган. Доимий нозоратда бўлган бу оиласа дарахасида ёрдам кўрсатилиши тайинланган.

Кашқадарё вилоятни бўйича мухбиришимиз Исок Сатторовнинг хабар беришича, вилоятнинг Фузор туманинг Улубек номли жамоа ҳўжалигига истиқомат килувчи фуқаро Шарофат Суюновнинг шикоти бўйича кўйидаги оиласирилган: Ш. Суюновлар оиласи 4 си кишидан иборат. Уларнинг ҳаммаси ногиронлик нафақасини олишида ва бу жами 20 минг сўмни ташкил этиди. Вилоят ногиронлик жамияти уларга 5 минг сўм пул ва кийим-кечак берган. Жамоа ҳўжалиги раҳбар Гелди Омонов бу оиласа кўшичма моддий ёрдам беришини ўз зиммасига олган. Хабарда яна, жамоа ҳўжалигига 100 нафар кам тайинланган оиласалар борлиги, уларга доимий маддий ёрдам кўрсатилаётганли-

"Оила ва жамият" аралашгач...

ги ва тўй-маракалари ҳўжалик хисобидан ўтказилаётганилиги, ҳозирги кунда ахолининг кўп қисми тоза ичимлик сиби билан бўлган ҳам мумкин. Бу эса таъминланганлиги, жорий йилнинг охиринча газлаштириш ишларининг якунланиши билдирилган.

Шунингдек, шу вилоятнинг Чирокчи туманинга қарашли Пахтакор жамоа ҳўжалигига истиқомат килувчи фуқаро Инобат Ҳамроеванинг шикоти ҳатти бўйича кўйидагилар маълум қилинган: "Инобат ўз ҳакукуни билмаганилигидан эри билан ўтларидаги никоҳни, мен ўзим ахрални ҳақида кўп қўймасам бузилмайди деб ўйлаган. Никоҳ бузилгандан сўнг ҳам ўзи ва болалигри тегиши ўй-жой ва мол-мulkни ажратиб олишида хеч нарсага тушумай қайнатаси билан жанжаллашиб юраверган. Жамоа хотин-қизлар кўмитаси раиси Холида билан биргаликда Инобат ва фарзандларига тегиши мол-мulk масаласини суд орқали ҳал қилиншида кўмаклаштилган... Лекин, - деб ёзди мухбиришимиз - ўз келини ва неварларини кўчага куваётган оила бошлиги - ҳайкотага газлаштириш кийин бўлди. Ўн йил шу хонадонда яшаган, оптита фарзандни туғиб, шуларни тўрттасини ерга топширган ва қолган иккита фарзандни тарбиялаётган Инобатнинг кадр-кимматини эра ва қайнота бир чақага олмаслигини қандай баҳолаш мумкин?"

Лола АҲМЕДОВА,
хатлар бўлими мудири

КАСАЛНИ ЯШИРСАНГ...

ХУҚУҚИЙ
ДАРСХОНА

Якинда ғалати бир воқеа юз берди. Кўшини маҳалладан келин олаётган аёл тўйга икки хафта қолганида ўзи яшаётган жойдаги поликлиникага бориб, бўлажак келинининг "касаллик вақаси"ни сурширади. Қизининг жиддийрек хасталиги билан оғримаганини билгач, кўнгли жойига тушиб, уйига қайтади. Лекин, ўша куни таниш аёллардан бири бу хабарни дарров киз томонига етказади. Сўнг бу гап бутун маҳлала ёйилади. Эртасига қизининг онаси куда томонига келиб жанжал кўтарида. Хуллас, тўйдан олдин иккага хонадонда анчамунча кўнгисизликлар бўлиб туади.

Агар ўйлаб қаралса, йигитнинг онаси бўлгуси келининг соглиги билан қизиқиб тўгри кўлган. Ахир оиласига келётган киз эртами-кечми она бўлади, шу хонадон насалини давом эттиради. Шундай экан, унинг саломатлиги хакида билишин исташи табиий ҳол. Лекин бу орада яширинча иш тутиш шартмикан? Тиббий кўридан ўтиш зарурлигини бўлажак келин-кўёвнинг ўзларига тушунтириш мумкин эди-ко. Шунда сих ҳам кўймасди, кабоб ҳам. Қолверса, Оила кодексининг 17-моддасида ҳам "Нигоҳувчи шахсларни тиббий кўридан ўтказиши, шунингдек тиббий-ирсий ҳамма оиласи режалаштириш масалалари бўйича маслаҳат бериши никоҳланувчи шахсларни розилиги билан давлат соғлини саклаш тизими мусассасалари томонидан амалга оширилади", деб белгилаб кўйилган.

Ҳалқимизда касални яширсанг, иситмаси ошкор қиласи", деган гап бор. Иккя ёнининг турмуш куриши қанчалик мухим бўлса, киз ва йигитнинг никоҳгача буткул соғлом бўлиши ҳам шунчалик мухимдир. Акс холда айрим жиддий хасталиклар билан боғлиқ ноҳушликлар янги оиласи но-

кулай ахволга солиб қўйиши мумкин. Гулхумор ҳам янги оиласа яхши ниятлар билан кириб келинди. Бирок, у кўёв билан бор-йигу ярим йилча бирга яшиди. Қунларнинг бирда келинчак учтўртта кийим-кечагини сумкасига солиб, ота ўйига жўнади. "Аразалшиб колишандир, ҳали ўзига келиб колади", деб онаси унга индамади. Аммо, бир хафта ўтса-да, кизининг чирой очилмади. Ҳайрон бўлиб сабабини суриширади. "Мажбурласанги ҳам энди ўша уйга қайтиб бор-майман!", -деди Гулхумор. Қизининг бу қадар кескин сўзлашидан она кўркиб кетди. Уни қийин-қистовга одли. "Кўёвингизни тузалмас қасали бор экан", -деди кизи йиглаб. Шундан сўнг шўрлик она чинакамига ташвишга тушиб кудасиникига йўл олди. Малум бўлишича, йигитнинг болалигига тутканок қасали бўлган. "Анча йиллардан бери бу дарди уни безовот қимлай кўйганди", деди кўёвнинг онаси. Ўтирганлар сутуга толди. "Энди нима бўлади?"!

Психологларнинг таъкидлашича, ёшлардаги баъзи бир руҳий психологияси хасталиклар оиласи ҳаёт бошлаганларидан кейин хурж киларкан! Хуллас, Гулхумор билан Азизининг турмушига шу тариши нутка кўйилди. Йигит-қизнинг тўйдан аввал тиббий кўридан ўтиши айб саналмайди ва улардан бири хасталикка чалинган бўлганида ҳам баъзда бирошканларга ошкор қўлинмаслиги қонунлар билан кафолатланган. "Нигоҳувчи шахсли кўридан ўтказиши натижалари шифокор сири хисобланади ва у никоҳланувчи шахсга факат кўридан ўтган шахснинг розилиги билан билидириши мумкин", -деди йилади Кодексимизда.

Тиббий кўридан ўтиш янги оиласа соғлом мухитни юзага келтиришда мухим аҳамият касб этишини биз қон-кариндошларимиз, қўни-кўшиналаримиз ёки атрофимиздаги хонадонларда никоҳдан ўтиш арафасида турган ёшларга тушунириб боришимиз лозим.

Г. ЖАМИЛОВА

АЁЛЛАР МАНФААТИ ЙЎЛИДА

Ахборот

Республика Хотин-қизлар қўмитасида ўзбекистон ҳуқуқшунос аёллар асоцацияси аъзоларининг Америка ҳуқуқшунос асоцацияси аъзоси Исаабел М. Трауготт ҳоним билан "Оила ва аёллар манфаатини қонунг ҳимоялаш" мавзуусида учрашуви бўлиб ўтди.

Исаабел ҳоним ўзи вакил бўлган асоцациядан тўрт ҳуқуқшунос – жиной ишлар бўйича, умумий ҳуқуқий масалалар, атроф мухит ва экология хамда ўзи Оила ва аёллар ҳуқуқини ҳимоялаш бўйича таҳриба алмасиши максадида келганикларини маълум килди.

Шунингдек, у бу борада Америка ва ўзбекис-

тон тажрибаси умумийлаштирилиб, Тошкент шаҳрида ва вилоятларда семинарлар, учурувлар ўтказишини режалаштиришганини билдириди. Исаабел М. Трауготт ҳоним шунингдек, ўзбекистонда қабул қилинган Оила кодекси ўнга маъкул бўлганигинан айтиди.

Ўз навбатида ўзбекистон ҳуқуқшунос аёллар асоцацияси аъзолари ҳам ўз ишлари ҳакида маълумот бердилар.

Учрашув сўнгига, биргаликда фаолият кўрсатиш режасини тушиб ва шу асосда ишлаб боришига келишиди.

Л. АХМЕДОВА

ФИЛОИИ МЕХНАТ САМАРАСИ

- Асад ака Бобомуродов заводимизнинг таг замин тошарини кўйган, устоз раҳбарларимиздан биттаси, -деди Буҳоро вилояти Когон ёғ-экстракция заводи раҳбари Немъат Шарипов. - Йигитлик даври, ёшлиги мана шу корхонада меҳнат билан ўтган ажойиб инсон, цех бошлиги. Сиз мана шу киши ҳакида ёзинг.

- Москва озиқ-овқат институтини битириб, шу корхонада чилангариликдан иш бошладим, - деди Асад Бобомуродов.

- Ўшанда корхонамизда реконструкция ишлари бошланган эди. 1968 йилдан 1972 йилгача Герман технологиясини

ўрнатиб ишга туширилди. Чилангариликдан бош технolog, бош инженерлик лавозимларига кўтарилди. 1979 йилдан 1985 йилгача мана шу заводда директор лавозимга кўйишиди. Оғир участкаларни оёқка кўйишига тўғри келди, куну-тун ишладим. 1990 йилда совун ишлаб чиқариш цехини қура бошлидик. Совун цехи 1994 йилда тўла кувват билан ишлаб бошлади. 1997 йилда эса мана шу цехга раҳбар этиб тайинлашиди. Бизнинг маҳсулотларимиз сифат қўрсаткичи юкори бўлгани боис ҳам бозори чакрон.

Хар битта оиласига қозони ёғсиз қайнамайди. Энг тоза, энг сифатли, хар қан-

дай гумонли чиқинди-лардан холи бўлган пах-та ёғини ишлаб чиқариш билим, катта меҳнат талаб килади. Ахиллик, камтарлик, ростгўйлик, вақт билан хисоблашмаслик онгимизга сингиб кетган. Одамлар корхонамизни ўз ўйлари деб биладилар. Уларнинг корхона хисобидан дам олишлари, тиббий хизматдан фойдаланислари йўлга кўйилган.

- Асад ака, ўзингиздек меҳнатта чан-коқ шогирдлар ҳам тайёрлагандирсиз?

- 43 йил шу корхонада ишлаб, не-не кунларни бошдан кечирмадик. Кийинчиликлар батзиларни гангтиб қўйган пайтлар ҳам бўлди. Ёшлар бир ҳафта ишлаб, кетиб колишарди. Лекин ҳамма ки-

ка ўрганиб қолишиди-да. Хатто озиқ-овқат ҳаражатларига ҳам кек-са холоси боради. Қариндошлар бош кўшиб, йигитларни ишга жойлаштириб кўйиши, бир ҳафта гиджаматидан ишдан бўшаб олишиди.

Жон қизим, оз есанг ҳам эрингнинг ва агар ишлассанг, ўзингизнинг ҳалол топганингиз билан яшангиз. Ҳалол таомунинг ва ўз меҳнатнинг билан топган буюмнинг лаззати, хузур-ҳаловати бошкоча бўлади.

Тўғри, биз ўзбекмиз, сажиҳ ҳалмиз. Болалами маганни бирорга едирамиз. Мехмон қилимиз. Кимадир илинамиз. Емай-ичмай тул тўплаб, катағовагар олиб бора-миз. Отарчига кистирамиз. Ракқосиңг бошидан қолган телевизорни томо-ша қилиб ўтиришибди. Бокимандалик-

КИЗИМ СЕНГА АЙТАМАН, КЕЛИНИМ ЭШИТ...

қилабтанимизни тушуниб етмаймиз. Натижада отарчилар ҳам боқимандалик касалига муккасидан берилиб кетишиди.

Йўқ. Бу касалликни даволай-диган вақт келди. Нимагаки эришсак, ўз меҳнатимиз, фидо-йилигимиз, ақл-заковатимиз билан эришайлик. Фарзандларимизни ҳам худди шу руҳда тарбиялайлик. Ана ўшанда ҳаётимиз мазмунли, тинчлик-хотиржамликда, ўз пулинига харид килган буюмдан кўзимиз кувнаб яшамиз. Иншооллоҳ, шундай бўлсин, жон қизим! Бирорнинг кўлига қарама!

Санъат МАҲМУДОВА

БИРОВНИНГ ҚЎЛИГА ҚАРАМА!

ям ўрганиб қолганимиз. Кимдир нимадир кўтариб келаверса-ю, биз лаззатларни баҳра олаверсак. Бирордан юлиб-юлиб кун кўраверсак. Киз узатсак, қарин-дosh-урӯқа солик соламиз. Ўз кура бошласак, яна атрофга

шади. Лекин баъзилари тўйклика шўхлик қилишида. Кўлингизга қараша ўрганиб қолишиди. Ахир улар ниманини ҳавас килишса-ўз меҳнатларни билан топиб-тутишса, биз уларни шунга ўргатсак қанчаларни бўйиб қолишиди-я!

Бир оиласда уч ўғил бола ота-онадан ажраб қолишиди. Бева холоси уларга қараб ўтиради. Етимларга эл-юртнинг раҳми келди. Муруват ёғлини. Дарҳам одамларга, ҳамон ёрдам беришяти. Лекин ўша йигитлар улайиф, мана каттаси 22 ўшга, кичиги 18 га тўлиб, ҳамон кўчадан келганинг еб-ичиб, ишлагилари келмай, ота-онасидан қолган телевизорни томо-ша қилиб ўтиришибди. Бокимандалик-

Оила ва жаният

3

Тадбиркорлик - давр талаби

ОИЛАМГА, ҲАЛҚИМГА
НАФИМ ТЕГСА
ДЕЙМАН...

Суҳбатдошим - Наргизахон Назарова Тошкент вилоят Қибрай туманида Соғломлаштириш марказини ташкил этган тадбиркорлардан бири.

- Наргизахон сиз ўз йингизни сотиб, мана шу марказни ташкил этибсиз. Бундай таваккал иш қилгани чўчимадингизми?

- Мен асли тиббиёт билим юртига тугатиб, касалхонада ҳамшира бўлиб ишлаб, айни дамда физиотерапия муолажалари бўйича ҳам ўқиб, малакамни оширидим.

Тадбиркорликка бўлган ётибор мени фаолиятга унди. Мана ниҳоти хусусий тадбиркор бўлдим. Агар одам ўз куч ва билимга ишонса, бошлаган ишининг келажагини кўра олса, ул албатта максадига эришиади.

- Ишни бошлашда қандай муаммо ва тўсикларга дуч келдингиз?

- Авало менга турмуш ўртоғим жуда катта ёрдам берди. Кеинин Қибрай туман тадбиркорлар палатаси қўллаб қувватлади. 1999 йил январ ойда иш бошлади.

Дастлаб, иш бошларканман, наҳотки нотўғри қилган, шунча пулни осмонга совурган бўлсаб, деб тушкунлика тушдим. Кеинин ўйлаб-ўйлаб, боғчаларга, мактабларга ва бошқа турли ташкилотларга бориб, соғломлаштириш маркази, массаж, унинг инсон организми учун фойдалари ҳакида тушунтириш олиб бордим. Болалар поликлиникалари билан ҳамкорлик қила бошладим. Баъзида текинга хизмат кўрсатишига ҳам тўғри келди. Чамаси уч ойлар ўтгач ҳаммаси жойига тушиди. Мен ўз мизовиза боеморларига эта бўлдим.

- Наргизахон, пуллик даъволянишга ҳамманинг ҳам курби етмаслиги мумкин. Бир курс даволаниш учун бемор қанча пул сарфлаши керак?

- Бизда нарх жудаяр арzon. Батъзан оиласивий шароити ночор беморларга ёрдам кўлини чўзиши инсонийлик бурчим, деб билим. Якинда бир ярим яшар бола билан бир аёл мурожаат этди. Моддий ночор экан. Боласи оёғини яхши босмас экан. Бепул даволашга вайда бердим. Муолажани ўнинчи кунида бола ўзи юриб кетди. Айни кунларда бир ногирон болани бепул муолажа килиялган.

- Келажак рехангиз ҳакида ҳам тўхтальсангиз.

- Тадбиркорлик фаолиятимни кенгайтирмокчиман. Терапевт, гинеколог шифокорларни ишга олиб, врач назорати остида электромассаж, электрофарез, парапфин муолажаларини ҳам йўлга кўймокчиман. Ҳулоса килиб айтганда, мана шу Соғломлаштириш марказини очиб, оиласига ҳам, ҳалқимга ҳам нафим тегаётганидан хурсандман.

Наргизахон билан сұхбатлашарканман, кўнглим кўтарили. Чунки тадбиркор ўз фаолияти билан ҳам оиласини моддий кўллаб қувватлайди, ҳам ҳалқининг фаровон яшашига ўз хиссасини қўшади. Табиийки, оиласига бой, ҳалқ фаровон яшаса, давлат ҳам бой бўллади.

Нафиса АННАЕВА

Хурматли таҳририят, мен бошимга тушган мусибатлардан жуда чарчаб кетдим, бунга албатта ўзим сабабчи-ман. Бебошлигим, ўйламай иш қилишим натижасида шундай кўргулукларни кечирмоқдаман. Энди нима қиласам хәётим изига тушишини, қандай кипсам орзу-ниятларимга этиб баҳтили инсонлар каторига кўшилишни ўйлай-ўйлай асло бирон чора тополмайман. Хаётда менга сирдош бўла-диган, тўғри йўл кўрсатиб маслаҳат берадиган якин киши ўйк.

Менинг исимим Гулчехра, 22 ёшданман. Аям, энам, 2 та синглим, бир укам билан бирга яшаймиз. Аям билан дадам 1984 йили ахрашишган, дадам биздан хабар олмайди, бошқага ўйланган. Аям руҳий хаста, ҳар замонда даволаниб туради. Оиламиз ҳақида кис-қача маълумот шу. Шу ёшга қадар

унакалар. Ўзи севган бўлса ҳам онаси унамайди. Ўртада сизнинг баҳтисиз бўлиб, гап-сўз бўлганингиз қолади", - дедилар. Мен шунда ҳам кўнмаганим-дан сўнг Комилларникига борибди. Унинг онаси гап билан юмма талабди, йиглаб келиб қолди. "Мен келиб-келиб тентак билан куда бўламаним?" Кўрпангга қараф оёқ узат, тенгинги топ! Ўғлимига шаҳарлик, ўқиган, бойвучча қизлардан обераман" - деган гаплар килиди. "Мен сизга шу қизимизни олинг, деб ялиниб келганим йўк, келайтган совчиларга оёқ тираб турибди, ерда қолаётгани йўк. Ўғлинигиз севмана деганига ишониш кўпларни кайтарди, бунисининг кайтаряпти", - деса, "Ўғли уни севмайди, ўзи айтган эди, йигитчиликда ўйн килиб юрибман, уни ўзи бўйнимга осилиб юрибди, деб. Ишонмасанг, ана ўзидан ҳам сўра-

СІЗ БІЗГА МАГТУБ ЁЗИБСИЗ...

чўзилмади. Олимнинг нияти бузилди. Ўйига келгач қарасам, ёлиз тураркан, на хотини, на бола-чакаси бор. "Кани, улар?" деб сўрасам, дилидаги ниятийни айтди. Айтисиша, мен у кишига хотин бўлишим керакмиш, мени севиб келганимши, шунинг учун ҳам алдаб олиб келганимши. 60дан ошган кекса кишининг ўш кизга бундай дейшиши канчалик уят эканлигини сўз билан ифодалай олмайман. Унамадим. У мени аврай кетди. Унга тегигша ёки жазмани бўлишга рози бўлсан, машина оберажагини, 2 та участкасини со-тип катта ҳовли олиб беришини, мени, сингилларимни ва укамни ўқитиб, ўли-жойли қиласагини, аямни даво-латишими, хоҳлаганимни еб-кайишими нийтиди. Мендай истеъоди юксак

ЯХШИ ДЕГАН НОМГА ЛОЙИК ЯШАШ ҲАМ ЯХШИ

ўқишига кириш ташвишлари билан бўлими, ишқилиб бошимга ҳали севги савдоси тушмаганди. Севги, тўғрисини айтсам, бошимга шунчалар кулфат олиб келади, деб сира ўйламаганди. Фарзанд бўлиб онамга мингданминг раҳматлар ёғдириши ўрнига ҳар хил хакоратлар, ситамлар ётказяйман. Севги деган дардга ўйлиқнамидан минг бора пушаймонман. Севгининг дастидан жароҳатланган кўнглим бутунлай чилпарчин буди.

Ўзимдан бир ёш катта йигит билан танишиб килдим. Биздан 3-4 йи нарида яшашади. Синдошимнинг акаси. Исими Комил. У менга севги изхор этди, аммо мен ўртадаги тенгисизликни айтиб, севгисини рад этдим. "Мен ўқимаганман, қолаверса, оиласарингга тўғри келмайман, сени тенгинг эмасман. Сени не-не умидлар билан ўқитиб, ўстиришган. Оқ сут берган онанг раъини кайтарма, айтганига ўйлан, мен улар дидидаги киз эмасман. Сени онанг албатта бой-бадавлат қизлардан келин ахтаради, биз камбағал бўлсан, бунинг устига аям ка-сал, кейинчалик сен ҳам, онанг ҳам ўзимга соласизлар, мени тинч кўй", - дедим. Лекин унамади. "Ўйимизда гилар кимни дессанг ўшани олиб бера-миз, дейишган. Ҳеч қаҷон онангни аҳволини юзингта солмайман, у Худонинг иши. Мен онангга ўйланадеттаги йўк-ку", - деб жавоб қилид. Мен яхшилаб ўйлаб кўрдим. Ўйлари якин, онамдан тез-тез хабар олиб туришим мумкин. Синдошим бўлсан: "Ёмон бола эмас, оналари ҳам яхши, тушу-надиган инсонлар-ку", - деди. Шу та-рика ўртамида севги пайдо бўла бошлади. Мен ўзимдада кечайтган холатларга жайрон бўлардим. У эрта-ю кеч кўз олдимдан кетмайди, тушла-римдан чикмайди, бир дакиқа ҳам уни ўйламасдан туролмайман. У ҳам худу-ди шу сўзларни таракорларди. 1998 йилнинг августида танишган эдик. Якинларим бизни унаштириб кўйиш-гач, бемалол юришимиз мумкинлиги-ни маслаҳат бершиди, аммо биз кулок солмадик. Бутун туманимиз ахлинигни тилида достон бўлдик. 1999 йил авгу-стигага шу тариқа беташвиш, бегам, ўз ўйларимиз билан андармон бўлиб юрдик. Аммо бизнинг бу кунларимиз-нинг адоги бор экан. Ҳаммаси холам-нинг ўйлидан келган совчининг оёқ ти-раб туриб олишидан бошланди. Шу кунгача келган совчиларни аввалига ўқийман, кейинчалик эса йигитим бор деб кайтардим. Буларга ҳам шу тарзда рад жавобини бердим, бундан кариндошларнинг жаҳли чиқди. Кели-номим: "Шу йигити ишониш баҳти-ни гизланиб ўйланниб ўйланниб кетади,

"дебди. Ўглидан сўраса "ҳа" ишо-расини қилиди. "Ана энди рози бўлсангиз ҳам, бўлсангиз ҳам тўй бўлади", - деб, келинайим мени номимдан розилик бериб юбор-гач, 1999 йили ок-тябр ойида фотиҳа тўйини қилдилар. Кўзимга дунё тор кўриниб кетди. "Қайтари-ш килинглар", - деб ялиниб-ёлбордим, ҳеч ким кулок сол-мади. Укаштирил-ганимдан сўнг ҳам Комил келаверди. "Ниятинг нима энди?" - десам, "Мен сени яхши кўраман, сенсиз я шолмайман, мени ҳайдасанг ҳам келавераман, тўйинг ўтгач, орқангдан ҳам бо-равераман, мэндан бир умр кутулмайсан", - дейди. Мен иккى ўт орасида қол-дим, охири барибири унаштирилган йи-гитга тегмайман, деб қаттий қарорга келдим-да, Комил билан урашиб юра-вердим. Буни сезиб қолган келинайим Комилни онасига бориб айтиби. "Буни бошини боғлаб кўйимасан, унга бораверадиган кўринади", - деб, 1999 йил 28 октябр куни шу кишлоликинг бир кизга унаштириб кўйишиди. Аммо у менинг ёнимдан кетмасди. Шундай алғов-далғов кунларнинг биррида (1999 йил, 1 ноябр) ўйимизга Тошкентдан бир олим келиб қолди. У ўзининг ёзувчилигини, камбағал оиласарларда ўқиёл-май юрган болаларга ёрдам килиб, ўқишига киритишини, шунинг учун кишлолоқ-кишлоп юриб, бола ахтариб юр-ганингни айтиди. Мен билан қизиқиб қолди ва Тошкентга олиб кетажагини айтиди. Бунинг эвзига мен касал ётган хотининг ўй ишларидаги ёрдам килиб, болаларига қарашим керак. Бошимдан туман аригандай бўлди. Ҳечдан кўра кеч, дедим-да, рози бўлдим. Нима бўлгандага ҳам орзуимга етишишим, ўқишим, укаларимга суюнч бўладиган бир инсон бўлишим керак. Аямларга: "Холамларнинг ўғлигайм, Комилгайм тегмайман, ўқийман, эр бўлса бир гап бўлар", - дедим. Улар ҳам рози бўлиши-да ва биз З ноябр куни Тошкента келдик. Умрим бино булиб қадамим ет-маган гўзал Тошкентга келганинг ишонмасдим, кувончимдан теримга сифмасдим. Аммо кувончим узоқка

қиздан пайдо бўладиган фар-занд зеҳни ўтирик бўлармиш. "Сенга фақат устоз керак. Катта маблағ ке-рак. Орқангда су-яянчинг, чўнтағинг-да пулни бўлмаса, бирвояга сўзинг ўтмайди, ўша су-яянч мен бўламан, энди сени ҳеч қаёққа юбормайман, охири рози бўларсан. Наҳот-ки оиласагида бахти учун ўзингни фидо килолмасанг?", - деди.

"Бир умр хиз-матингизда бўлай, лекин бунақа сўзлар билан нағ-сониятимга тег-манг, мени кизин-гиз ўрнида кўринг. Сиздан бошқалар ҳам худди шундай таклифлар айтган эди, унаганимда ҳозир бундай юрмас эдим", - десам, ҳар-ҳил сўзлар билан ҳократ қилиб, менга бўлмайман, кетай десам ўйлни билмайман, бир тайиним ўтмайди. Мени уни бойлигига учганим йўк. Айтарили чироили ҳам эмас. Лекин ўзим-гайронман, уни бутун борлигим билан севаман. уни боши ҳеч ким мен-чалик севолмайди, буни ўзим била-ди. У ҳам на менга, на у қизга ўйланади олади. Ўртада у киз ҳам баҳтисиз бўлиб қолмаса деб кўркаман. Шунинг учун унга ўйланishiга қарши эмасман. Менга шу масалада маслаҳат беринг, бирон чора тополмаяпман, йўл кўрса-ting, илтимос!

ГУЛЧЕХРА

Бухоро вилояти

ҳаётни давом эттириш, ота-она, қўни-қўшилар назарида яхши деган ном билан яшаш ҳам инсон учун улуғ саодат эмасми?

Аслида бу ҳаётда инсон қан-дай яшаса, ўз-ўзидан қониқиб ҳаёт кечиради?

Бу борада аниқ йўл-йўриқ борми?

Албатта бор. Инсоннинг инсо-нийлигини белгиловчи инсоний конун-коидаларни инсон ўзидан узоқлатмай яшаса... Яни у аёл-ми, эркакни ахлоқ-одоб чегараларидан чиқиб кетмаса, виҳдо-нини унутмаса, шарм-ҳаёсими-ни ўйкотмаса, масъулияти, бурчи, эътиқодига содик қолса...

Бу борада сиз нима дейсиз, азиз газетхон?

ТИЛИНГИЗГА АЧЧИҚ ГАП КЕЛСА, ИЧИНГИЗГА ЮТИНГ...

“Унинг учун жонсиз қўғирчоқ бўлибман” – 43-сон

Мақолани ўқиб кўнглим бўшлиги туфайли 2 та оилас-
нинг барбод бўлганига жу-
даем яхса бўлиб кетдим.
Синглим Ра-
ноҳон, сиз кў-
хатоларга йўл
кўйгансиз. Би-
ринчи хотино-
гиз турмуш

кундан бошлаб меҳрибон бўли-
шингиз, кўнглини олишингиз ва

ЭСЛАТМА: Н. ака билан ота-онамиз хохишига кўра
турмуш курдик. Улар менга бефарқ эди. Кейин маъ-
лум бўлишича, Н. акам келинойим билан севишган
экан. Сир очиглач, эрим мендан, мен келинойимдан
аламимни олдим. Акам бундан хабар топиб, эрим би-
лан уришиб кетди. Мен эса иккала уйдан ҳам бадарга
бўлдим.

РАҲНО

бу воқеани унтишига ёрдам бе-
ришингиз, баъз бериншини ке-
рап эди. Ҳаётда аёл киши жан-
жал кутариб, ҳеч қачон хурмат-
га, севишга лойик бўлмайди.
Сабр килсангиз, бир кун келип
эрингизнинг ўзи пушаймон
бўларди қўлган ишлари учун.
Тўғри, хиёнат ёмон нарса, ле-
кин эрингиз хали хиёнат қўлга-
ни ўйк эди. Севиб колган холос.
Мен эрингиз Н. ни аёби ўйк деб-
майман. Чунки агарда Дилдора
унинг севисини рад этмагани-
да бундан ҳам ёмон ишлар
бўларди. Уйда жуфти ҳалоли
бўла туриб бошқа қизга кўз таш-
ламаслиги керак эди. Севиб
қолса яқинда туғиладиган фар-
занди хурмати, севисини ичи-
га ютиши керак эди. Лекин Н.
гулдек оиласига, дунёга келади-
ган фарзандининг тақдирига по-
қайдлик билан қарабди.

Лекин келинойингизда ҳеч
кандай гуноҳ йўқ. Айби сизга
сирини айтиб, гу-
ноҳсиз гуноҳкор
бўлибди. Бундай
воқеалар ҳаётда
жуда кўп. Жуда кўп
оипалий йигитлар
қизларни севиб
колиб хотинимдан
ажралиб сенга ўй-
ланаман деса рози

бўлишиди. Натижада сиз каби
келинларнинг ҳаётси саробга
айланади. Дилдора эса бу
уйлдан қайтибида. Сиз ҳеч
бўлмаса онангиз билан масла-
ҳатлашиб ис тушингиз керак
эди. Синглим Ра-ноҳон, кела-
жакда севиб-севишиб яшсанг.
Бир гапни галиришдан олдин
ёки бир ишни қилишдан ол-
дин унинг охири нима билан
тушиши ўйланг, тўғри хуло-
са чиқарб олмассангиз ақли,
оқула, доно инсонлардан мас-
лаҳат сўранг. Ҳар доим тилин-
гизга аччиқ гап келса уни га-
нириб юборманг, хум туринг,
ҳафа бўлиб уйга кетиб қолмок-
чи бўлсангиз эртага кетаман
деб ўзингизни овутинг, шунда
вақт ўтиб ҳамма нарса изига тушади.

ХОЛИСХОН

Тошкент

НАФС БАЛОСИГА БЕРИЛМАНГ

“Ҳаётимдан жуда хурсандман” – 43-сон

Хурматли Б., ўз мактубин-
гизда: “Мен жуда баҳти
қизман, ҳеч нарсадан камчи-
лигим йўқ. Ҳаётимдан жуда
хурсандман”, – дебиз. Сиз
жуда ҳам калта фикрлар
экансиз. Наҳотки, фақатгина
пул, бойлий, давлат ва обрў
билан одам баҳти бўлса?..
Ҳаёт фактат яхши кунлардан-
гина иборат эмас-ку. Қиши-
нинг иссик, ёзининг совук
кунлари бўлганидек, ҳар

либ, Т. акамга турмушга чи-
қаман”, – дебиз. Онангиз эса
аёлларига бориб, сизнинг ке-
лаҳажигизни ўйлаб, даст-
лаб рози бўлмабдилар. Адан-
гиз эса ўз фарзандининг баҳ-
тини, келаҳажиги мол-мулк
билин ўлчабди шекили, дар-
хол рози бўлбидилар. Сиз-
лар-фарзандлар ҳам бу бора-
да ўз ота-онангиздан қоли-
шмагансиз. “Лимузин”нинг
ичида ўтири олиб, бошқа ке-

билингки, яратган ҳам бандасига мол-дунёни берадио, сўнг томоша қилар-
миш: қани бу нарсаларни қандай ишларга сарфлар-
кин, деб... Агар, одам ўзига
берилган мол-дунёни жой-
жойига қўйиб ишлатса, етим-
есирларга муруват кўрсатса, бундай кишини
яратган ҳам, эл-юрт ҳам
ўзозлайди.

Авало, ҳеч бир киши нафс балосига бе-
рилмасин, сизга ҳам маслаҳатим:
турмуш ўртоғингиз билан ҳозирдан
ilmning etagiidan

туtinglар, kасб-
хунар ўрганинглар. Ота-
онангиз соясига топилган
“баҳт-мол-давлат”ни фақат
эзгу ишларга сарфлашингиз-
ни маслаҳат бериб қоламан.

ЖАМШИД

Тошкент

ишина қиши-
нинг ҳаётиди
паст-баланд
кунлар бўли-
ши табиий.
Менимча,
сиз Т. акан-
гизга бой оиласадан чиққани
учун турмушга чиққан
бўлсангиз керак. Агар у би-
рор оддий оиласига фарзан-
ди бўлганида, сиз унга ҳеч
қачон турмушга чиқмаган
бўлардингиз... Биринчи уч-
рашувдан кейинок, уйга ке-

лин-куёвларнинг устидан
“мазза” қилиб кунгансизлар...
Мен бу гапларим билан
сизга таъна қилаётганим йўқ.
Аксинча, ҳар бир кишининг
гап-сўзидан унинг қандай
оиласа тарбия топганини
билиб олиш мумкин. Шуни

ОРАДА ШАЙТОН ОТАИФ МАХАЛУҚ БОР...

“Қариндошга тегмайман” – 13-сон

Синглим Муҳайё, мени ўшим 27 да. Мен ҳам худ-
ди сиз каби фикрдаман. Лекин сизга ҳат ёзишими-
дан мақсад, шу фикрингизда катъий туршингизни
илтимос қилишдир. Илоҳи бўлса бу хатни ўша сиз-
ни холи-жонингизга қўймаётган Азизга ҳам ўқитинг.

Гап шундаки, мен ҳам, онамлар ҳам қариндош
билин куда бўлишга қарши эдик. Лекин холамлар
қўйда-қўймай бизни қўндиридилар. Ўғилларига
мени олиб бердилар. Онамлар эса опаларига қар-
ши чиқа олмадилар. Бир томони яхшики, фарзан-

дларимнинг ҳаммаси соғлом. Бироқ... Мени ўзим
20 ўшимда туддиму, баданимга тошиб кетиб
касалванд номини олдим. Қизлигимда жуда бакув-
ват, соғлом эдим, спорта катнашиб, спорт устаси
номзодлигини олгандим. Лекин инсонга озигина саб-
баб бўлса-бўлди экан. “Мана, касалванд кизингни
менга ўтказдинг, уялмадинг, андиша ҳам қилма-
динг”, – деб холамлар, яни қайнонам жанжал қилиб
уйимга ҳайдадилар. Онамлар ҳайратдан ёқа ушла-
дилар: “Ўзингиз ялиниб-ёлвориб олган ўзингиз-ку.

Болал соғлом-қизинг соғлом, ҳаммаси
яхши бўлади деб айтгандингиз-ку”, – де-
дилар. У бўлди-бу бўлди, уйимда ҳам тур-
дим. Орада қанча-қанча беҳуда қўнгил-
базар, оқибатни колдирадиган гаплар
бўлиб ўтди. Колган қариндошларнинг
ўртага тушиши натижасида оиласиги бар-
бод бўлмади. Ахир орада иккى жуфт қора

КўПЧИЛИК ЭРКАКЛАР УЧУН САБОҚ БЎЛГУДАЙ

“Икки марта уйланишига улгурдим-у...” – 1-сон

Тақдир тақозоси билан бир ўслини ҳам парвариш қилиб, ҳам
едириб-ичиришга, ҳам ўзининг ишларни қилишига улгурган, бу
огир ишларни удасидан чиқкан инсон кўпчилик эрқаклар учун
сабоқ бўлгудай бўлса, аксинча С. исмли “қиз”нинг бир оилас-
парвар инсонга турмуша чиқиб турмушдан сўнг қизлик иффи-
ти поймой бўлгани ёшни топшишга олди. Жуда кўп
оипалий йигитлар кизларни севиб
колиб хотинимдан ажралиб сенга ўй-
ланаман деса рози

бўлишиди. Натижада сиз каби
келинларнинг ҳаётси саробга
айланади. Дилдора эса бу
уйлдан қайтибида. Сиз ҳеч
бўлмаса онангиз билан масла-
ҳатлашиб ис тушингиз керак
эди. Синглим Ра-ноҳон, кела-
жакда севиб-севишиб яшсанг.
Бир гапни галиришдан олдин
ёки бир ишни қилишдан ол-
дин унинг охири нима билан
тушиши ўйланг, тўғри хуло-
са чиқарб олмассангиз ақли,
оқула, доно инсонлардан масла-
ҳат сўранг. Ҳар доим тилин-
гизга аччиқ гап келса уни га-
нириб юборманг, хум туринг,
ҳафа бўлиб уйга кетиб қолмок-
чи бўлсангиз эртага кетаман
деб ўзингизни овутинг, шунда
вақт ўтиб ҳамма нарса изига тушади.

Лекин шундай аёллар борки кўпчилик инсонларга сабоқ
бўлиши арзиди.

ЭСЛАТМА: Ёшим 31 да. Шу ўёға кириш, икки бор ўйланиши-
га, ҳаётимдан зарбаларни топтиб куришига улгурдим. Биринчи
оиласидан бир фарзандимни ўзимга олдим. Иккичи хотиним-
ни боланин “етимча” деб чакришидан оила деган кемамиз
гарк бўлди. Менинг кўнглимда, ўйимда ёғизлик ҳукм суроғат-
нига мана бир йил бўлди. Ўйга, мактабга чотиб умр ўтмоқда.

АЗИЖОН

Махаллада бир оиласи яхши биламан. Эр-хотин инок, баҳ-
тили, фаровон оила бўлиб, ҳавас килгудек ибратли оиласардан
эди. Уларни 5ta қиз була фарзандлари бор эди. Фарзандлари
бир-биридан гўзал, ширин-шакар, оқибатли эди. Оила бошли-
фининг кейинчалик айтиб беришича, у олдиндан хотинидан ўғил
тигуб беришини илтимос қилиб келган, ҳадеданда ўғил фар-
занд туғилавермагач олтичини ўғил туғасан деди яна. Бунга
жавобнан аёл “дадаси, агар олтичини ҳам қиз бўлса, мен мин-
гдан-минг розиман, ўйланасиз, ўғил кўрсангиз болани ерга
қўймай бошимда олиб юраман”, – деди. Сиз, мен ва болаларни
миз бирга яшасак деб сўрайди. Тутурухонадан олтичини қиз фар-
занд билан қайтади. Тақдир тақозоси билан шу хорлига бир
аёл келин бўлиб тушади. Бу иккичи хотин вақт ўтиб ўғил фар-
занд кўради. Ўғилни биринчи хотин парваришлайди. Оиласига
факат боланин көрни очганда олиб келади. Йиллар ўтиб иккичи
хотин янга ўғил фарзанди бўллади. Биринчи она Худонинг
уни ўзига ати килмаган ўғил кўришил баҳтини кундошига бер-
ганига шукроналар келтирас, хурсанд, кувноқ юрадиди. Шу тарзда учинчи ўғил
фарзанд дунёга келгач, кунларнинг бирауда биринчи хотин тур-
муш ўртогига: “Мен баҳтимдан дадаси, дунёдан кўз юмсан биз-
нинг ўғилларимиз бор”, – деди. Кундошига галириш у ёқда
турсин, ҳатто кўзига тик қарамаган олижаноб аёл экан. Кейин-
чалик ола уйига тўртимиш ўғиллик бўлгани ҳақидаги хабарни
келтирганда биринчи хотин бўлмийши, бу хабарни эшишиб яхши
кутилиб олиди дедида ўтилса ҳолисиз йиқилади. Шундан сўнг орадан
олти йил ўтибди. 6 қиз, 4 ўғил фарзандларини отаси ик-
кичи хотин билан ўйли ҳояли қиляпти, ҳаётси бир маромда.
Якинда ўти ичини очиб, мен ўғиллик бўлдим, деб кувониб юра-
верган эканман, иккичи хотинимдан нолимайман, лекин баҳ-
тили ўша биринчи хотиним билан тупроққа қўйган эканман,
деди. Буни ўзингизнамда кўз олдимда ўша марҳум аёлнинг –
оила шаънини, қадирини, колаверса, эрининг орзуласини ўз
аёлларни қадридан юқори қўйган, ўзини Фидо қилган аёлнинг
масъум қиёфаси кўринди. Юртимизда шундай олижаноб фидо-
кор аёллар бор экан, демак шунча баҳти оиласар, баҳти
кишилар мавжуд. Баҳтилар сони кўпаяверсин.

Дилшод МИРАБДУЛЛАЕВ

Андижон

кўз, ширидан-ширин ўғилчаларимиз бор эди. Лекин
эрмининг менга нисбатан хурмати, мухабатига путур етмадики, бу ҳам бўлса Аллоҳининг менга
нисбатан муруватидан деб биламан. Аммо, мени
уйдан итариғ-судраб олиб чиқариб ташлаган ака-
ларини кўрсан, бутун вужудимни нафрат эгаллайди. Кайнанамлар эса қилган қимлишларидан аф-
сусда, ҳатто кечирим ҳам сўрадилар. Лекин ав-
валидик меҳр-оқибатни деган нарса кани? Тил уч-
дагина, холос. Бу дунёда ҳамманинг ҳам оиласи-
да мояролар бўллади, бўлмай иложи йўқ. Лекин
буюк Аллоҳининг яратган мавжудон бўлмайши инсон-
инсонларнинг ўқутомаслиги керак экан. Лекин буни тушуниб ётгувчилар кам-да. Ахир, орада
“шайтон” деб атамиши маҳлук ҳам бор. У доимо
бузгунчилик килиши пайда, шунинг учун карин-
дошдан кўра бегонага турмушга чиқкан афзарлар.
Келгусида ришталар узилмайди. Кўз-кўзга тез-тез
тушиб турдиди. Борди-келдиларга ҳам путур етмайди.
Доимо ақлингизга ва яна ақлингизга таянган
холда иш тутинг.

Опангиз ФЕРУЗА

**Хурматли Султон
РАХИМОВИЧ!**

Сизни түгилган қуниниз-ла
күшләнис. Үмрениң үзок, ғәзиниз
бахтиимиң соғ бүлгүн!

Үгилларингиз: Миркамол, Жамол,
Жамшид, қизларингиз
Шахло ва жажжи Рухсора

Хотира-муқаддас

ЮРАГИМНИ ЁНДИРИБ КЕТДИНГ...

"Йигирма түккисинчи февралдан туғилган күннім. Үч-түрт йилда бир маротаба көлдеміндей... Кизликтің дәвримдә бери узлуксиз нишонлай олмайман аласы" - дер эдінг.

Аммо, ҳар یил келса-келмаса нишонлар зекір, негаки хонадоминизнің эшик ракамынің үзіл йигірмада түккізеді. Бахонада, "Күнгүл үйінде қайғы кирмас" еди. Киттак-киттак бода деганларидай. Үшандан илжыл күн эса 2000 йылнинг Февралыға ҳам наисбеттән экан.

Исаобай Йұлчи кызы Дилбайрой, йигірмада түрттін түрмуш курдик. Асал дамлар зеді. Қисмет шамоли баҳт барғынчи учиріп кетді. Қиска умр күрдінг. Битик экан-да...

Миллиард куртаклардан баҳор мұрараба турған ёрқын айёмда, әллік олтінчи баҳоринг ташрифи тирик руҳгынанға муборак бўлсин.

Сен ҳәётсан, ҳәётсан ҳар дам
Факат юрагимни ёндириб кетдинг.
Жисми тупрок бўлиб ётсанға санаам,
Мұхаббат шамларин қолдириб кетдинг.
Руҳнинг яшамоқда, бундан күнглім түк.
Лек, сенсиз онларнинг армони қат-қат.
"Хотир"-у "табрик"нинг қиёси ҳеч йўқ,
Эзгу умримизга кувватидар факат.

Турсун МУҲАММАД

Хурматли Султон
РАХИМОВИЧ!

"ОИЛА ВА ЖАМИЯТ" ЎГИТНОМАСИ

- Мозорнинг очиқ қолиши ёмонликка йўйилади (бу турпокни тўймаганини, бошқаларнинг ҳам тезда ўлишини билдириди).
- Даструрхонда ғон кесганинг умри ҳам кесилади.
- Үзокки кетаётган кишининг оркасидан сув сочинлади, унинг эсон-омон қайтишига ишонилади.
- Түккан хотининг ёнида уч кунгача бир одам ўтириши кепрак, акс ҳолда хотинни ё боласини олбости босиши (жин чалиши) мумкин.
- Чакалоп кўкка қараганича оғзи очиқ йигласа, унинг отаси ўлади.
- Бироннинг кўлига совун берилмайди, берилса, ўртага со-

вукчилик тушади.

- Бирорвга тўғридан-тўғри пичок, қайчи каби кесувчи нарсалар берилмайди, берилса, ора бузилади.
- Бир киши ўларканд, кўмилгунча ўша ўй супурilmайди (супурисла, супуриндилар ўликнинг мозорига борар экан).
- Масжиддаги жамоат жума намозидан чиққуничча ўйда ҳар қанча супир-сидир, тозалаш, ювиш ишларини қилиш ёмонлик келтиради.
- Кўлларини бир-бирига солишириб, боғлик ҳолда ўтирилмайди, шундай қилинса у кишининг қисмати боғланади.
- Ўйда меҳмон капалаги кўринса, кун тугамасдан ўша ўтга кўюқ келади.

Тохир ҚАҲҲОР таржимаси

вукчилик тушади.

- Бирорвга тўғридан-тўғри пичок, қайчи каби кесувчи нарсалар берилмайди, берилса, ора бузилади.
- Бир киши ўларканд, кўмилгунча ўша ўй супурilmайди (супурисла, супуриндилар ўликнинг мозорига борар экан).
- Масжиддаги жамоат жума намозидан чиққуничча ўйда ҳар қанча супир-сидир, тозалаш, ювиш ишларини қилиш ёмонлик келтиради.
- Кўлларини бир-бирига солишириб, боғлик ҳолда ўтирилмайди, шундай қилинса у кишининг қисмати боғланади.
- Ўйда меҳмон капалаги кўринса, кун тугамасдан ўша ўтга кўюқ келади.

C.

Жиззах

(Туш таъбирномаси)
**БУ ҚАНДАЙ СИР
ЭКАН?**

Үзим ўрта мактабда ўқитувчи бўлиб ишлайман. Кунига 5-6 соатлаб ўқувчилар билан ишлаш оғир, шунинг учунни чарбаш бошим оғридиған бўлиб колди. Даволаниш учун шифокорларга учраб бир неча ой даволандим. Лекин очигини айтсам, тўлиқ даволаниб тузук бўла олмади.

Шу куни тонг саҳарда туш кўрибман. Тушимда менга узоқдан кимдир ёй камондан ўқ отди. Камоннинг найзаси келиб бошимни санчилди. Шу он иссик қон юзларини ювганиши, Уйғониб кетдим, қарасам тонг ёришиб колиди. Туғранимда бошимда ҳен қандай оғриқ йўқ, енгил күшдай бўлиб ажойбি бир кайфиятда эдим. Шу кундан ишларим юришиб дарсларимни чиройли ва кўнглил ўтказиб, уйга кўтаринки руҳ билан кириб келдим. Мен бутунлай соғайиб кетдим. Лекин ўша кўрган тушним ўйлаб бу қандай сир экан деб ҳанузгача тагига ета олмайман.

Гулнарахон МАМАТКУЛОВА
Андижон вилояти
Олтинкўл тумани

- Бирорвга тўғридан-тўғри пичок, қайчи каби кесувчи нарсалар берилмайди, берилса, ора бузилади.
- Бир киши ўларканд, кўмилгунча ўша ўй супурilmайди (супурисла, супуриндилар ўликнинг мозорига борар экан).
- Масжиддаги жамоат жума намозидан чиққуничча ўйда ҳар қанча супир-сидир, тозалаш, ювиш ишларини қилиш ёмонлик келтиради.
- Кўлларини бир-бирига солишириб, боғлик ҳолда ўтирилмайди, шундай қилинса у кишининг қисмати боғланади.
- Ўйда меҳмон капалаги кўринса, кун тугамасдан ўша ўтга кўюқ келади.

ОИЛА-13

40 ёшли, 2 та фарзанди бор, ўйжойли, оиласидан ажрашган, ҳунарли усто ўигит, болаларига оналик мөхрими берадиган аёлга уйланмоқчи.

Кайда ўзи ўша баҳт

ЎЗ РЎЗГОРИМ, БОЛА- ЧАҚАМ БЎЛСА...

Ёшим 32 да, аммо хозиргача турмуша чиққаним йўқ. Мен тенгилларинг болалари 5-6-сийнда ўйиляпти.

Биз оиласда тўқиз Фарзанд эдик. Ҳаммалари оиласи, болачакали. Биргина мен...

Охирги йилларда онам касалванд бўлиб қолгандилар. Онамни парвариш қилиш билан овора бўлиб, турмуш ҳакида ўйлашни унтуган эканман. Онамнинг қазо қилганига ҳам бир ярим йилдан ошиди. Онамдан ажралиб, ёлизлигимни хис киляпман. Тўғри, ҳозирмен кета опамникида яшайман. Аммо, ўзингнинг рўзгоринг, фарзандларинг бўлса қандай яхши.

C.

Жиззах

- Бирорвга тўғридан-тўғри пичок, қайчи каби кесувчи нарсалар берилмайди, берилса, ора бузилади.
- Бир киши ўларканд, кўмилгунча ўша ўй супурilmайди (супурисла, супуриндилар ўликнинг мозорига борар экан).
- Масжиддаги жамоат жума намозидан чиққуничча ўйда ҳар қанча супир-сидир, тозалаш, ювиш ишларини қилиш ёмонлик келтиради.
- Кўлларини бир-бирига солишириб, боғлик ҳолда ўтирилмайди, шундай қилинса у кишининг қисмати боғланади.
- Ўйда меҳмон капалаги кўринса, кун тугамасдан ўша ўтга кўюқ келади.

Тохир ҚАҲҲОР таржимаси

ЭЪЛОН!

Тошкент шаҳар Ҳамза туманинадаги 46-кечки ўрта мактабдан **Каримов Алишер Фардаевичга берилган UZA 092656** - рақамли атtestat йўқолганилиги сабабли бекор килинади.

ЭЪЛОН!

Республика Рус тили ва адабиёти институти томонидан **Исмаилова Нуриниса Холматовнага берилган НВ- 915235** - сонли диплом йўқолганилиги сабабли бекор килинади.

"КАМОЛОТ-КОМРУМ" БИЗНЕС МАКТАБИ

Куидаги ўкув курсларга таклиф килади.

Ч өйлик курсларга:

Хисобчилар, компьютер таълими билан бирга; Инглиз тили (бошловчилар ва давом этирувчилар учун); Болалар учун инглиз тили; Компьютер билимлари; Банк иши ва компютер.

Иккя ойлик курсларга:

Замонавий бухгалтер хисоби; Банк иши; Компьютерда ишлана таълими (WINDOWS 95, MS OFFICE 97, ЭЛЕКТРОН ПОЧТА); Даструрлар тиллари.

Бир ойлик курсларга:

1C: Бухгалтериядастри билан ишлана таълими; INTERNETra ўқитиши.

Курсларни тутгаттандан сўнг диплом берилади.

Манзилимиз: Тошкент. Навоий қўчи-сан-11, 39-хона. ("Камолот" республика ёшлар жамғармаси биноси).

Тел: 41-59-74; 58-48-50

"ДИЛОРОМ"

ўкув маркази тақлif этади:

2 ойлик:

1. Компьютер билимлари.
2. Замонавий бухгалтерия хисоби.
3. Зардузлик - бухороча.
4. Тикиш-бичиш, моделлаштириш.
5. Аёллар устки кийимларини тикиш-бичиш, моделлаштириши.

3 ойлик:

1. Компьютерда бухгалтерия хисоби.
2. Инглиз тили (бошловчилар ва давом этирувчилар учун).

Манзилимиз: Абай қўчи, 4 "А"-уй, 1-қават, 114-хона.

Сизларга ўзимнинг тўрт йил давомида кечирган ўйтимдан ёзиб юборапмай. Шунча вақтдан бўён юрагимдаги дард-аламни кимга ёзиши билмадим. Бу дардларни кўтариб юришига ортик ўзимда куч топа олмадим...

Оиласда 3 фарзанд эдик, уларнинг ҳаммасини ота-онаси олий маълумотли қырганлар. Бундан тўкисиз ийл олдин ота-онаси хошига кўра турмушга чиқдим. Ўша кундан бошлаб менинг бахти болалик кунларимга нукта кўйилган бўлса керак, деб ўйлайман...

Дастлаб бизнисига унинг ота-онаси келиши. Уларга ёки қолибман, шекилли, шу кўйи уйимизга тан-а кўйиши. Сўнг бўлгуси

куёв кеди. Учрашувга чиқдими, унинг ранги-рўйини кўриб кўркиб кетдим. Ҳамма қизлар турмушга чиқишидан олдин йигитни кўриб, юраги "жиз" эта, менинг юрагим орқага тортиб кетди. Машинадан тушишини хам истамасдим, лекин ян-ғамни ойларим писитиб кўйишган шекилли, кўярда-кўйим мени машинадан-тушириб йигит билан гаплаштирид. Учрашувимиз хеч қандай гап-сўсиз ўтди.

Ўйга келиб, онамга: "Ойи, бу бола менга ёқамапти, унга турмушга чиқмайман", -дедим. Лекин учрашган кундан эътиборан унинг ота-онаси ҳар куни бизнисига кела-кела охирни ота-онами кўндириши. Онам менинг ғалларимга кулоқ солмай, фототхага розилик бердилар. Ўша куни кун бўйи менинг кўзёларим дарё бўлиб оқди, лекин афсуски хеч ким менинг дардимни эшитгиси келмади. Янгамга ҳам йигит ёқмаганди. Улар ҳам менинг дардимга унисизига йиги билан шерик бўлдилар... Ота-онам эса йигит томоннинг ўзига тўклигини инобатга олиб, тўйга розилик бер-

ди.

Тўйимиз ва ЗАГС ўта дабдаба билан ўтди. Йигитни исми Содик экан, буни-хам мен фақат тўй куни билдим. Уни менга "магазинда отаси билан ишлайди, акли, имайди, чекмайди, то-парманд-тутарман йигит" деб таърифлашганди.

Тўйдан кейин эса билдим, у хеч қаерда ишламайди, кун бўйи аллақарларда юради, унинг қаерда юрганини эса хеч ким билмайди.

Бирор киши уни сўрқ-лаб келса, қаердан топиш-

турмуш куриб, уларнинг бирор гапидни иккى қилмаганим босими, ўтрада қандайдир иликлир бор эди. Эрта са-хардан то коронгу кечгача катта ҳовлининг юмушларини битириб ултурмасдим, ишларимни охирни кўринмасди. Рўзгорнинг ишлари билан банд бўлиб, эримнинг нима ишлар қилиб юрганини билмасдим. Лекин хеч қаерда а ишламаслигидан кўнглим шубханинг минг бир кўчасига кириб чиқарди.

Сабаби, улар бир кун келса, иккى кун уйга келмас, мен эса тун бўйи миҳжа қоқмай улардан хавотир олиб чиқардим. Тонг

ОРИГИНАЛ ФАҚАТ ЯХШИ ИЗ КОЛДИРИНГ...

ни бил-
май ҳамма
елка қисади. Мен ёшлигидан ота-онаминг гапини иккى қилмай ўсгандим, ота-онам шу йигитга бердими-энди тузилган рўзгорнини ўзим тортиб кетишим керак,-дердим ўзимча. Келин бўлиб тушган хонадонга ўрганишим анча қийин бўлди, чунки қайнота-қайнонамлар фақат ўзига тўк оиласигина тан олишар, қолганлар хақида эса умуман гапиришини исташмасди. Мен Содик акадан "қаерларда юрисиз?" деб сўрасам, у

саҳарда эса фирт кайф бўлиб ўйга кириб келар, даста-даста пулларни диванга отиб юбориб ухлаб қолардилар.

Турмуш қурганимизнинг учинчи ойи эди шекилли, бир куни хўжайним ҳовликиб келдилар, тез отлан дедилар. Хайрон бўлиб караган эдим. кўлимдан судрагудек қилиб машина-га чиқардилар. Иккаламиз бир касалхонага бориб бир шифокора учрашдик, у киши "ҳар икканлизига ҳам олти ойда бир марта келиб, кўридан ўтиб кетасиз", -деди ва бизга аллақа-чана дориларни ёзиб берди. Мен эса ту-шумадим. Нима учун ҳар олти ойда кўридан ўтишимиз керак, бу дориларни нега ичишимиз керак? Ҳар куни тўрт махал сурункалидори ичиш, эримнинг гоҳ келиб, гоҳида келмасликларидан чарчаб опамга ҳаммасини айтдим. Наргиза опам гапимни эшитдилару, "касалликнинг хавфли" томонини тушунтирилар. Ўша дамда биринчи марта кўнглимда эримга нисбатан нафрат ўйонди... Лекин бизнинг оиласидан ахрашиш ҳоллари умуман бўлмагани учун мен шу одам билан ҳаёт кечиришга маҳбур эдим. Фарзанд кўргунича қайноман ва эрим бошимга не-не қунларни солмади, дейсиз. Содик акамга ўзларининг ишлари кўринмасди. Мени уйда ўтишимизга қарамай ўта рашкчи эди. Маст бўлиб келган қунлари ярим кечаси бўлишига қарамай овқат қилдирар, куйиб-пишиб овқат қилиб келсан ухлаб қолган бўларди. Мен уларни бир амалаб жойига ёт-қизардим, эртаси куни улар кечи ким билан нима иш қырганларини айтдип берар, ўзларича уларнинг устидан кулган бўлар, мен ортиқча бирор гап кўшсам, аёвсиз калтакларди. Ўда нигорон қайсинглим бор эди. У юролмас, гапиролмасди. Мен кун бўйи унга қарап, овқатини едиради эдим. Менга бу ишлар оғирлик қила-япти дейишига тилим бормасди...

(Давоми бор)

ОЗОДА

ДИЛ ИЗХОРИ

(Боши ўтган сонда)

Шунда мен кетсан 2 фарзандим отасига қолишини, ўзим яна ерга қарашини ўйлаб озроқ пастга тушдидим. Орадан 2-3 кун ўтиб Т. акам менга: "Мен ҳам эркакман-ку, ҳаётда жувонга уйландим, киз болан билан бўлишни хоҳлайман", -деди. Шу гапидан кейин мен жим бўлдим, оғизими иккى кўлм билан махкам ёпдим. Энди эрим бемалол, очиқасига, хоҳлаган пайтида кетадиган, хоҳлаган пайтида келадиган одат чиқарди. Агар унга у-бу нарса десам, "Ёқмаётган бўлса кет" дегани деган. Мен фар-

ойда-йилда бир марта борадиган одам ҳар ҳафта борадиган, шим кийиб юрадиган одат чиқардим. Т. акам буни се-зеб секин куладиган, аста-секин ётиғи билан гаплашадиган бўлди. Аммо ҳар уришганимизда юрагимдаги коронгулик, ўртамида кимнингдир борлиги билинади. Т. акамни хоҳлаган пайтида ўйга келишига ҳам кўни кўлган эдим. Ҳаётимда кескин ўзгариш пайдо бўлишини Оллоҳдан сўраб қолардим. Иш юзасидан хужжатаримни кўтариб давлат солиқ инспек-

ни сезмай қолибмиз. Мен болаларимни олишига боришим кераклигини айтиб, кетишга рухсат сўрадим. У машина олиб бориб кўйишина таклиф қилди. Лекин узоқда туришимга қарамай рад жавобини эшитди. Ҳужжатларим тўғриланмаганинги сабабли эртага яна келишинг кераклигини айтдим. Шунда у ҳужжатларимни олиб, ўзи тўғрилаб беришини айтди, рози бўлиб бердим. Эртаси куни шу ерда учрашишимизга кўниб хайрлашдим. Шу кундан бошлаб Т. акамга худди хиб-

Назаримда, бу ёқда иккى фарзандим отасига қанчалик меҳрибонлигини кўрсам, юрагим оиласидан ажралмаслигимни хоҳлаётгандай туюларди менга. Лекин эрим билан юрган Г. исмли қизнинг аҳволи нима бўларкин, унинг ички дунёси, севгиси қанака экан? Мана мен ҳам ҳозир қийналап япман. Г. ҳам кейин қийналса-чи, ахир Т. акамни севмаса у билан бирга бўлмас эди-ку... Агар оиласидан саклаб қолай десам Т. акамни Г. дан ажралишини хоҳлар эдим, лекин бунинг иложи бўлмаётганинги сезиб яна истиробдаман. Юрагимга кулоқ сол-

СИРИМНИ СИЗГА ДАСТУРХОН ҚИЛДИМ...

зандларимни отасиз қолишини хеч ҳоҳламас эдим. Чунки болаларим отасини мэндан ҳам ортиқ севиша-ди. Болаларимни бօғнага жойлаб бозорда тижорат ишини давом этти-дим. Шу орада қайсинглум турмушга чиқсан эдилар. Бозор билан овора бўлиб ҳамма нарсага анча кўника бошладим. Т. акам билан гоҳида жуда яхши эдик, гоҳида ит-мушук бўла бошладик. Шунда кўлимдам кучим, бўшимда ота-онам, опа-акам, ёнимда ширин-шакар ўғил-қизим, мол-дунё-им, зебу-зийнатим, пулем бўлсаю, мен севган одам мени севмаса, деб алам киларди. Буларнинг севги олдида иккича ўрнида түришини пай-қадим. Аммо на илож, ўзимни бошмуга ўзим шу кунларни Оллоҳнинг қаҳрига учраб солдим, энди эса кеч!.. Эримни нима қислам менга меҳри ошар экан, деб ўзимни анча тиклаб олдим. Соч-қўзимни бўйб, замонавий кийим кийсам балким яна кўнгли эриб кетар дедим. Сартарошхонага

циясига борсам, мени хокимиятга жўнатиши. Хокимият яқинлиги сабабли пиёда кетаётб, мени кимдир ча-кираётганини эшитиб орқагамга карасам... Ўз кўзимга ишонмадим, Ортимда мен ёшлигимда севган раҳбар турар эди. У сира ўзгартмаган эди... Салом-алиқдан сўнг нима сабабдан бу томонларда юрганимни сўради. Мен не-гадир нима бўлаётганини, нималарни гапираётганимни ҳажжонланганимдан англай олмас эдим. Лекин имчимда хурсанд эдим. Кўчанинг юзида битта-яримта кўриб қолмасин деб менинг юрагимга фул-фула туша бошлади. У мени қаҳваҳонага таклиф қилди, ик-киланмай рози бўлдим. Биз бирга анча гаплашиб ўтиридик. У келишига айтмасдан турмушга чиқсанлигим, азимаган нарсадан жанжал чиқарганим, ўзимни улардан олиб қочганинги хакида, турмушдаги аччик-чучуклар хакида гапириб бердим. Юрагим анча бўшаганинги сезиб, енгил тортганданд эдим. Биз ўтиравериб соат беш бўлганинги мумомаласи ўзгариб қолгандай эди.

сам, раҳбарим билан яшаб кетишини хоҳлайман, аммо унинг оиласи, турмуш ўртоғи қай ахволда қолишини ўйлаб қийналаман. Лекин биринчи севги биринчи экан-да... Мана азиз юртдошларим, мен сизни ҳам ўз ичимда, мени қийнаб келаётгандат-катта сиримдан огоҳ этдим. Бу гапларни шунча йил ичидан онам, туғишган опам, синглим, ёрдамини аямайдиган янгаларим, ўз хизматим билан рози қилиб келаётгандан қайнона-қайнона, ўзгараётганимга ҳайрон бўлиб қараётгандан овсину-қайнағаларим, сирини секин айтган қайсинглум, кўнглимни кўттарган кўчадаги дугона-ларимдан яшириб келган эдим. Лекин ҳасратимни сизга тўла-тўкис дастурхон қилдим. Ўз айби билан Оллоҳни қарғишига қолган, гулдек 2 фарзандини севиб қолувчи аёлга - менинг кандай маслаҳат ва қайси йўлни тутишимни кўрсатган бўлардингиз,

К.

Тошкент

КЎЗИНГИЗ НАМЛАНМАСИН ОНАЖОН!

Яқинда меҳрибон ойижонимнинг туғилган кунлари. Шу баҳона оиласиз ҳақида ёзишни ният қилинди.

Ойим билан раҳматли дадамлар севишиб турмуш куришган экан. Дадам такси хайдовчиси, ойим чевар эди. Кейин бирин-кетин биз кизлар – Феруза, Дилфуз, Дилноза дунёга келибмиз. Дадам биз кизларига жуда меҳрибон, еру кўкка ишонмасдилар. Кизларимнинг биттасини ўнта ўғилга алишмайман, деб бизни эркалардилар. Кизларим “ўқимиши” бўлишин, деб кишош мактабига каноат қилимай, кунда шахар мактабига олиб бориб, олиб келардилар. Оиласиз жуда ахил эди.

„Уша маъшум тунни эсласам юрагим тўлиб, кўзларим ёшланади. Кечки пайт ухлагани ётган дадам қайти ўринларидан турмадилар. Биз дадамиздан бир умрга ахралдик.

Орадан йиллар ўти. Министрило, минг андиша билан ойим турмуш курдилар. Олоҳ бизга шунақангি ажойиб инсонни дучор килдик... Биз уларни “дада” дей бошладик. Улар мана шу номни

тўла оқладилар. Бизга жуда меҳрибон, кўнгли тоза инсон эканлар. Ахир бирорнинг боласини ўз боласидек бағрига босиш, кўнглига йўл топшиш ҳар кимнинг ҳам кўлидан келавермайди. Шу орада бизнинг оиласизда ҳам ўйлар фарзанд дунёга келди. Ҳаммамиз хурсанд бўлдик. Аммо киз бола бирорнинг хасми экан. Учала опа-сингил бирин-кетин узатидиги. Ўшанда ойим турмуш куриб тўғри иш килган экан. Ҳозир уларнинг бағриларини дадам ва укам тўлдириб ўтиришибди...

Ойжон, туғилган кунингиз билан табриклиман. Кўзларингиз сира намланмасин.

Феруза
ЖАЛОЛИДДИН КИЗИ

ҚЎЛИ ҚИЧИБ ТУРАДИГАН ЭРКАКЛАРГА

Есимин танибманни “Жаннат она-лар оёби остида” деган сўзни эшишиб келаман. Она деганда аёлларни тушунмасиз. Мен шундай сўзларни эшиштаманум, аммо ўз аёлларини урган эркакларни кўраман, кўраман ҳайрон қоламан. Нега, нега ўз аёлни уради, бундан нима наф, ёки бундан маза топадими? “Нега урасан?” деган саволга эса: “Урмас ҳадидан ошиб кетаётли”, - дей жавоб беради. Йўк, аёл ҳадидан ошимайди, у хато қилиши мумкин, хатони ким ҳам кимлайди дейсиз!

Хато қисла урнш керакми дейилса, баъзи эркаклар: “кўлни қичиғини босдим-да”, деб кулиб ҳам кўяди. Шунда: “Хой эррак, кўлинг қичиётган бўлса, ўзинга яраша эркакни танлаб

уриш, армондан чиқасан”, - дегим келади. Бу борада мэнда бир фикр бор. Бу ўзимнинг шахсий фикрим, кўли қичиб турдиган эркакларга. Қўлингиз қичиши бошлаганда девор олдига боринг, бетон девор бўлса яна ҳам яхши. Келиштириб бор кучингиз билан урнинг, фарас қиляпман – маза килдингиз. Шундан ҳам сизга деворни эмас, ўша урмокчи бўлган аёлларнинг жони, сизникидан кўра каттиқорк оғриди. Ҳаттоқи пайғамбарларимиз ҳам ўз аёлларини хурмат килилмайдиз?

Дилшод БЎРИБОЕВ
Андижон вилояти

онамният тинч қўймайди. Онам ҳаётликларида ишлардилар. Дадам бўлса ишламасди. Мана эндиғина ишга кирдилар. Онам ишдан

“ОҲ”ЛАРИ УРМАСМИКАН...

У обўрўли хонадонда туғилиб ўди. Киз во-ага етага, турмушга беришди. Учта фарзанд кўрди. Учови ҳам киз. Шундан кейин турмуш ўртуғи тез-тез жанжаллашадиган, худа-бехудага койидиган одат чиқарди. Эри: “Агар яна қиз туссанг, бошча аёлга, киз турмайдиган аёлга уйланаман. Қиз ҳам фарзанд бўлармиди?...” деган экан.

Бу орада шифкорларнинг: “Туғиш мумкин эмас, ҳаётингиз хавф остида қолади”, - деб огохлантиришларига қарамасдид. “Балки ўғил туғсан, турмушини яхшиланар”, - деганим, аёл янга тўртнинчи марта қиз тўккан. Афсуски... Шундан кейин аёл оғир дардга чалинг. Эррак эса қонуний ажрашмасдан туриб, тўрт норасидадан, битта қалби оташ аёлдан воз кечиб, яна ўйланиб олибди. Мен бу аёлни ҳар сафар кўрганимда “уф” тортишдан

бошқа чора тополмасдим. Устига-устак, бу эрзак “шифокор”, унинг олдига најот истаб келган беморлар бунака одамдан қандай ёрдам сўрайди?...

Ҳаёт поездга ўхшайди. Бирор тушади, бирор чиқади. Маълум бир бекатлар орасида кимлар биландири танишасан, дўст тутинасан. Қўнглинга ёқиб қолса, яна учрашишга ахдлашиб, у билан ҳайрласашасан. Ҳаёт поездидан кимки тушиб қолса, у билан қайта кўришмайсан. Маънос чехрали бу аёл... бевакт тушиб қолди. Поеzd тўхтадан тушиб қолди. Ахир, бегуню бу аёл - она “оҳ”лар чекиб ўша ўтди. “Оҳ”лари ўша эркакни урмасмикан...

Н. ЖУМАМУРОТОВА

Хоразм вилояти

оиласига, фарзандларига меҳрибон, нега бизнинг отамиш шундай эмаслар”, - деб хафа бўлишиди.

Мен эса нима дейишимишни билайман. Кизларимнинг бўйи етиб куда-андалик бўладиган пайтим келди. Аммо... Наҳотки эрим, хеч қачон инсофга келмаса?

ШОҲИДА

Оҳангарон шахри

ОТА-ОНАМ БОР БЎЛИНГ...

Бир кам дунё дейидилар. Инсон зоти туғилибдики омад билан омадсизлик кубиб юрар экан. Шунинг учун ҳамиша яхши ният қилишилкин сўрайман. Ёш қизларга менинг маслаҳатим-севги деганлари йил ўтган сайн ўтиб кетади. Лекин улар бу туйғу абадий деб ўйлайдилар. Аммо адашадилар. Ҳаётда энг кераги соглиг экан. Соғлик бўлмаса севги, бойлик, хеч нарса кўзга кўринмайди. Шуни ўшлар тушунмайдилар. Майли, уларни ҳам тушунаман. Бу кунлар ҳам ўтиб кетар. Мен бу мақбути ёзишим сабаби бизни, 4 қизни воғга етказиб, узатиб баҳтил қўлган ота-онамга ташаккуримни изҳор этмокчиман. Уларга ҳами-

ша узок умр тилайман. Ўзим ҳам онаман - 3 та фарзандим бор. Ҳаётимдан баҳтилман. Турмуш курганимга 12 йил бўлди. Турмушда нималар бўлмайди дейсиз. Сабр қилимиз. Ота-онаманга узок умр, сиҳат-саломатлик тилайман. Уларга ҳеч качон кўз тегмасин. 4 қиз, 10 та невара роҳатини кўришин. Турмуш куришнинг 33 йил бўлди. Онам 57 ёшда, отам 57 ёшда.

Мехр бериб қараган, Фарзанд дея ўстирган Отажоним бор бўлинг, Онажоним бор бўлинг. Сизларга тилай умр, Фарзандлар роҳатини Насиб этсин Оллоҳим. Муқаддас ИСРОИЛОВА

Яккасарой тумани

НАҲОТКИ ЭРИМ ИНСОФГА КЕЛМАСА...

Қишлоқда, оддий бир оиласда туғилганман. 22 ўшимда Оҳангарон шахрига, оддий бир завод иши-сига турмушга чиқдим. Оиласизмиз бир-биридан фарқ қилмасди. Оддинига ҳаётимиз ёмон бўлмади. Эримнинг ишхонасидан 2 хоналий бўришида. Алоҳида яшай бошладик. Икки қизлар бўлдик. Шаҳардаги “Мехрибонлик” уйида Фар-

рош бўлиб ишлай бошладим.

Лекин эрим ичиб келиб ўда жанжал чиқардиган одат чиқарди. Иллар ўти. Касаллани ётиб колган пайтларим бўлди.

Ҳозирда мен 41 га, катта кизим 18 ўша кирди. Фарзандларимиз аста-секин қанотимизга кирди. Эрим эса ўша-ӯша.

Кизларим: “Ҳамманинг отаси

оиласига, фарзандларига меҳрибон, нега бизнинг отамиш шундай эмаслар”, - деб хафа бўлишиди.

Мен эса нима дейишимишни билайман. Кизларимнинг бўйи етиб куда-андалик бўладиган пайтим келди. Аммо... Наҳотки эрим, хеч қачон инсофга келмаса?

ШОҲИДА

Оҳангарон шахри

ЖИЯНИМНИНГ КЕЛАЖАГИ НИМА БЎЛАДИ?

Акам 24 ўшида автофалокатдан вағот этиди. Акамнинг хотини ўғли билан бева қолди. Акам ўлимига 6 ой тўлмасдан келинайим бизнинг хона-доминиздан уйига кетди. Бир маҳаллада, бир кўчада яшаймиз. Мана, орадан 5 йил вақт ўтди. Акамнинг ўғли мактабга бораётли. Уни ҳар курганимда аками кўргандек бўла-ман. Ишклиб, соғ-омон юрсин. Энди келинайимга келсак, турмуш курмади, ёлғиз фарзанди билан маҳалланинг четидан уй олиб чиқиб кетди. Эштишимизга, ишхонасида оиласи эркак билан дон олишиб

юармиш. Эркак уларнига келса, аяси ўғлини кўчага чиқариб юборар эмиш. Буни менга жиянимнинг ўзи айтди. Ахир, 6 ёшли бола гўдак эмас-ку. Жудайм алам қилиб кетади. Бу аёлтирадиган ота-онаси ўй, ака-ларини гапига кирмайди. Номини ёмон қилиб юргунча, бошча эрек билан қонуний турмуш курбай яшасин, хеч ким қаршилил кўймайди. Маҳаллада акаларим, опаларим бош кўтариб юролмай қолишибди. Чунки, яқиндагина оша ўша эркакнинг хотини бизнинг хона-доминизга келди ва: “Эрим умуман ўйга келмай кўйди. Келинларингизни

кайтариб олинглар”, - деб зор-зор йиглади. Бизлар собиқ келинга нима ҳам деб олардик. Шу ўринда бир нарса мени ўйга толдиди: жиянимнинг келажаги нима бўлади? Ота меҳрига зор бу болага онаси қандай тарбия бераяти. Ўйда хафтабад бўлмайди, бола эса кўчада ё холосинида, гоҳ тогасинида, гоҳ амакисинида юради. Бу холда у қандай тарбия олади? Амакиларидан биттаси ўзига тарбиялаб олмоки бўлди, лекин бермади.

ГУЛНОРА

Сирдарё

Оила ва жамият

Маколада келтирилган фактлар, воеқалар, матъумотлар учун муаллиф жавоблар хисобланади.

Муаллиф фикри таҳхирият нуткоти назаридан фарқ қилиши мумкин.

Кўлэзмалар таҳхил килинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САЙДОВА

Телефонлар:

Бош мұхаррір: 133-28-20

Котибият: 34-25-46 (Хат ва эълонлар бўлуми)

«Шарқ» наширият-матбаса концерни босмахонаси.

Манзил: Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-йч.

Босишга топшириш вақти: 20-35

Босишга топширилди: 21-15

МАНЗИЛИМIZ:

Тошкент - 700000

Амир Темур кўчаси,

1-тор кўча, 2-йч.

ХОМИЙ

«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти

ОБУНА ИНДЕКСИ - { якка обуначилар учун 176

ташқилотлар учун 177

Рўйхатга олиш № 33

Буюртма Г-206

Формат А-3, ҳажми 2 босма тобок.

Бахоси эркин нархда.

Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ. Навбатчи — М. СОДИКОВ